

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa zajęć: Ginekologia i położnictwo	
Rodzaj zajęć	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Medycyny
Kierunek studiów	lekarski
Specjalność	nie dotyczy
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne/niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	V rok, blok
Liczba przypisanych punktów ECTS	ginekologia 4 ECTS, położnictwo 5 ECTS
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	<u>Ginekologia</u> wykłady e-learnin 10 godz. seminaria 30 godz. ćwiczenia 45 godz. ćwiczenia w CSM 4 godz. Σ: 88 godz. <u>Położnictwo</u> wykłady e-learning 6 godz. seminaria 34 godz. ćwiczenia 56 godz. ćwiczenia w CSM 5 godz. Σ: 104 godz.
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się	- zaliczenie na ocenę: opisowe <u>testowe</u> praktyczne ustne - egzamin końcowy: opisowy <u>testowy</u> praktyczny <u>ustny</u>
Koordynator przedmiotu	Prof. dr hab. n. med. Sebastian Kwiatkowski Klinika Położnictwa i Ginekologii PUM kpgn@pum.edu.pl tel. 91 466 13 50 Szczecin, Al. Powst. Wielkopolskich 72
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	KPiG kpgn@pum.edu.pl, tel. 91 466 13 50 Prof. dr hab. n. med. Andrzej Torbé <u>dr n. med. Wioletta Mikołajek-Bedner</u> e mail: wioletta.bedner@wp.pl KPPiG klmp@pum.edu.pl tel. 91 425 39 11 dr n. med. Sylwester Ciećwierz <u>dr n.med. Tomasz Machałowski</u> e mail: tomasz.machalowski@pum.edu.pl KGEiOG klginuro@pum.edu.pl tel. 91 425 05 41

	Prof. dr hab. n. med. Andrzej Starczewski <u>dr hab. n. med. Jolanta Nawrocka-Rutkowska</u> e mail: sekr.ginuro@usk1.szczecin.pl KGOiOGDiD katklgin@pum.edu.pl tel. 91 466 13 32 prof. dr hab. n. med. Anita Chudecka-Głaz <u>dr n. med. Ryszard Bedner</u> e mail: ryszard.bedner@poczta.wp.pl
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Klinika Położnictwa i Ginekologii kpgn@pum.edu.pl tel. 91 466 13 50 / Szczecin, al. Powstańców Włkp. 72 Klinika Perinatologii, Położnictwa i Ginekologii klmmp@pum.edu.pl tel. 91 425-3911, / Police, ul. Siedlecka 2 Klinika Ginekologii, Endokrynologii i Onkologii Ginekologicznej klginuro@pum.edu.pl tel. 91 425 05 41 / Szczecin, ul. Unii Lubelskiej 1 Katedra i Klinika Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt katklgin@pum.edu.pl tel. 91 466 13 32 / Szczecin, al. Powstańców Włkp. 72
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wm/katedra_i_klinika_poloznictwa_i_ginekologii/ https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wm/klinika_perinatologii_poloznictwa_i_ginekologii/ https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wm/klinika_ginekologii_endokrynologii_i_onkologii_ginekologicznej/ https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wm/klinika_ginekologii_operacyjnej_i_onkologii_ginekologicznej_doroslych_i_dziewczat/
Język prowadzenia zajęć	polski/angielski

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		Przygotowanie przyszłych lekarzy ogólnie praktykujących do oceny przebiegu ciąży fizjologicznej, czynników ryzyka ze strony matki i płodu rzutujących na przebieg ciąży oraz szerzenia oświaty z zakresu zachowań prozdrowotnych w planowaniu rodziny. Przygotowanie przyszłych lekarzy do znajdowania wczesnych objawów chorób nowotworowych, profilaktyki chorób nowotworowych oraz ich screeningu, wstępnej diagnostyki chorób kobiecych oraz szerzenia oświaty i zachowań prozdrowotnych w tym zakresie. Przygotowuje do rozpoznawania i leczenia zaburzeń płodności oraz infekcji narządu rodnego.
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Znajomość anatomii i fizjologicznych funkcji narządu rodnego.
	Umiejętności	Potrafi zastosować w praktyce zasady aseptyki i antyseptyki. Zna zasady i potrafi umyć chirurgicznie ręce. Posługuje się podstawowymi narzędziami chirurgicznym. Potrafi zbadać samodzielnie pacjenta w zakresie objawów chirurgicznych i internistycznych.
	Kompetencji społecznych	Szanuje mienie Uczelni. Potrafi współpracować w grupie. Rozumie potrzeby samokształcenia.

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku	Sposób weryfikacji efektów UCZENIA SIĘ*
W01	Przedstawi zasady kwalifikacji do podstawowych zabiegów operacyjnych i inwazyjnych procedur diagnostyczno-lecznicznych, zasady ich wykonywania i najczęstsze powikłania.	F.W3	K. ET, EU
W02	Wyjaśni funkcje rozrodcze kobiety, zaburzenia z nimi związane i postępowanie diagnostyczne oraz terapeutyczne dotyczące w szczególności: 1) cyklu miesięczkowego i jego zaburzeń, 2) ciąży, 3) porodu fizjologicznego i patologicznego oraz porodu, 4) zapalen i nowotworów w obrębie narządów płciowych, 5) regulacji urodzeń 6) menopauzy, 7) podstawowych metod diagnostyki i zabiegów ginekologicznych.	F.W9	K. ET, EU
W03	Opisuje podstawowe sposoby diagnostyki i terapii płodu.	E.W5	K, ET, EU
U01	Asystuje przy typowym zabiegu operacyjnym, przygotowuje pole operacyjne i znieczula miejscowo okolicę operowaną.	F.U1	S, O, PS, SP
U02	Posługuje się podstawowymi narzędziami chirurgicznymi.	F.U2	S, O, PS, SP
U03	Stosuje zasady aseptyki i antyseptyki.	F.U3	S, O, PS, SP
U04	Zaopatrjuje prostą ranę, zakłada i zmienia jałowy opatrunek chirurgiczny.	F.U4	S, O, PS, SP
U05	Bada piersi, węzły chłonne, gruczoł tarczowy i jamę brzuszną w aspekcie ostrego brzucha oraz wykonuje badanie palcem przez odbyt.	F.U6	S, O, PS, SP
U06	Zaopatrjuje krwawienie zewnętrzne.	F.U9	S, O, PS, SP
U07	Wykonuje podstawowe zabiegi resuscytacyjne z użyciem automatycznego defibrylatora zewnętrznego i inne czynności ratunkowe oraz udziela pierwszej pomocy.	F.U10	S, O, PS, SP
U08	Monitoruje stan pacjenta w okresie pooperacyjnym w oparciu o podstawowe parametry życiowe.	F.U12	S, O, PS, SP
U09	Rozpoznaje objawy podmiotowe i przedmiotowe świadczące o nieprawidłowym przebiegu ciąży (nieprawidłowe krwawienia, czynność skurczową macicy).	F.U13	S, O, PS, SP
U10	Interpretuje wyniki badania fizykalnego ciężarnej (ciśnienie tętnicze, czynność serca matki i płodu) i wyniki badań laboratoryjnych świadczących o patologii ciąży.	F.U14	S, O, PS, SP
U11	Interpretuje zapis kardiologii (KTG).	F.U15	S, O, PS, SP
U12	Rozpoznaje rozpoczynający się poród i nieprawidłowy czas jego trwania.	F.U16	S, O, PS, SP
U13	Interpretuje objawy podmiotowe i przedmiotowe w czasie porodu.	F.U17	S, O, PS, SP
U14	Ustala zalecenia, wskazania i przeciwwskazania dotyczące stosowania metod antykoncepcji.	F.U18	S, O, PS, SP
K01	Nawiązuje i utrzymuje głęboki oraz pełen szacunek kontakt z pacjentem, a także okazuje zrozumienie dla różnic światopoglądowych i kulturowych.	K.1	O
K02	Kieruje się dobrem pacjenta.	K.2	O
K03	Przestrzega tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta.	K.3	O
K04	Podejmuje działania wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby.	K.4	O
K05	Formułuje wnioski z własnych pomiarów lub obserwacji.	K.8	O
K06	Wdraża zasady koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku	K.9	O

	wielokulturowym i wielonarodowościowym.		
K07	Przyjmuje odpowiedzialność związaną z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób.	K.11	O

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć

lp. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć							
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy	
W01	F.W3		x				x		
W02	F.W9		x				x		
W03	E.W5		x				x		
U01	F.U1				x	x			
U02	F.U2				x	x			
U03	F.U3				x	x			
U04	F.U4				x	x			
U05	F.U6				x				
U06	F.U9				x	x			
U07	F.U10				x	x			
U08	F.U12				x	x			
U09	F.U13				x	x			
U10	F.U14				x	x			
U11	F.U15				x	x			
U12	F.U16				x	x			
U13	F.U17				x	x			
U14	F.U18				x	x			
K01	K.1				x				
K02	K.2				x				
K03	K.3				x				
K04	K.4				x				
K05	K.8				x				
K06	K.9				x				
K07	K.11				x				

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH

Lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
GINEKOLOGIA			
Wykłady		10 h	
TK01	Immunoterapia w leczeniu nowotworów ginekologicznych. Czy założenia terapii uhonorowanej nagrodą Nobla przyczyniły się do rewolucji w leczeniu nowotworów ginekologicznych?	1	F.W3, F.W9
TK02	Zastosowane chirurgii małoinwazyjnej, w tym techniki wspomaganej robotycznie w ginekologii onkologicznej.	1	F.W3, F.W9
TK03	Bo wszystko przez te antyorkogeny – Angelina Jolie i nie tylko.	1	F.W3, F.W9
TK04	Diagnostyka i leczenie menopauzy.	1	F.W3, F.W9
TK05	Endometrioza głęboko naciekająca w miednicy, jamie brzusznej i klatce piersiowej.	1	F.W3, F.W9
TK06	Leczenie hormonalne endometriozy.	1	F.W3, F.W9
TK07	Zespół policystycznych jajników jako interdyscyplinarna choroba przewlekła.	1	F.W3, F.W9
TK08	Pęcherz nadreaktywny – diagnostyka i leczenie.	1	F.W3, F.W9
TK09	Wysiłkowe nietrzymanie moczu – diagnostyka i leczenie.	1	F.W3, F.W9

TK10	Mięśniaki macicy – co nowego wiemy o ich etiologii i metodach leczenia?	1	F.W3, F.W9
Seminaria		30h	
TK01	Wprowadzenie do ginekologii. Okres przedmenopauzalny i pomenopauzalny.	2,5	F.W3, F.W9
TK02	Cykl płciowy i zaburzenia cyklu miesięczkowego.	2,5	F.W3, F.W9
TK03	Pokwitanie, zaburzenia rozwoju płciowego. Wady rozwojowe narządów płciowych żeńskich. Zaburzenia różnicowania płci.	2,5	F.W3, F.W9
TK04	Planowanie rodziny i antykoncepcja.	2,5	F.W3, F.W9
TK05	Zaburzenia płodności.	2,5	F.W3, F.W9
TK06	Endometrioza. Zespół bólowy miednicy mniejszej.	2,5	F.W3, F.W9
TK07	Zaburzenia statyki narządu rodno. Nietrzymanie moczu.	2,5	F.W3, F.W9
TK08	Zakażenie narządów płciowych.	2,5	F.W3, F.W9
TK09	Nowotwory sromu i pochwy.		
TK10	Zmiany przednowotworowe i nowotworowe szyjki macicy.	2,5	F.W3, F.W9
TK11	Zmiany przednowotworowe i nowotwory złośliwe trzonu macicy.	2,5	F.W3, F.W9
TK12	Nowotwory jajnika.	2,5	F.W3, F.W9
Ćwiczenia		45h	
TK01	Badanie podmiotowe i przedmiotowe kobiety w zakresie fizjologii i patologii narządu rodno – cz. 1	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK02	Badanie podmiotowe i przedmiotowe kobiety w zakresie fizjologii i patologii narządu rodno – cz. 2	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK03	Uczestnictwo w wizytach lekarskich, zmianach opatrunków, kwalifikacjach do operacji i drobnych zabiegów ginekologicznych.	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK04	Asysta przy pobieraniu materiału do badania cytologicznego, biopsji endometrium i zmian okolicy urogenitalnej do badania histopatologicznego.	6	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK05	Ćwiczenia praktyczne na fantomach niskiej wierności w zakresie zaopatrywania ran skóry.	6	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK06	Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji badania USG narządu rodno.	6	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK07	Asysta i uczestnictwo w operacjach ginekologicznych i podczas drobnych zabiegów ginekologicznych.	6	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U18, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
Symulacja		4h	
TK01	Ćwiczenia praktyczne na fantomach wysokiej wierności w zakresie zaopatrywania ran skóry. pobieranie materiału do badania cytologicznego, biopsji endometrium i zmian okolicy urogenitalnej do badania histopatologicznego.	4	F.U4; F.U6; F.U9, K.9
POŁOŻNICTWO			
Wykłady		6h	
TK01	Ciąża jako wyraz poświęcenia kobiety, czyli czy tzw. „zmiany fizjologiczne” są rzeczywiście fizjologiczne.	1	F.W3, F.W 9
TK02	Poronienie, poród przedwczesny, późne wcześniactwo, ciąża po terminie – wyniki położnicze i perinatalne, czyli o czasie trwania ciąży i dlaczego każdy dzień ma znaczenie.	1	F.W3, F.W 9
TK03	Badania prenatalne – po co je robimy? Czyli skąd idziemy i dokąd zmierzamy.	1	F.W3, F.W 9
TK04	Zagadnienia i wątpliwości etyczne w położnictwie i	1	F.W3, F.W 9

	ginekologii. Pułapki medycyny – interaktywnie ze studentami.		
TK05	Pęknięcie błon płodowych – stale aktualny problem kliniczny.	1	F.W3, F.W 9
TK06	Cholestaza wewnątrzwątrobowa ciężarnych.	1	F.W3, F.W 9
Seminaria		34h	
TK01	Fizjologia ciąży.	2,5	F.W3, F.W 9
TK02	Poród fizjologiczny.	2,5	F.W3, F.W 9
TK03	Poród patologiczny.	2,5	F.W3, F.W 9
TK04	Fizjologia i patologia porodu. Leki a ciąża.	2,5	F.W3, F.W 9
TK05	Metody diagnostyczne w położnictwie i perinatologii. Diagnostyka i terapia płodu. Diagnostyka genetyczna w ciąży. Zaadnienia etyczne i prawne w położnictwie.	2,5	F.W3, F.W 9, E.W5
TK06	Nadciśnienie tętnicze w ciąży. FGR.	2,5	F.W3, F.W 9
TK07	Powikłania wczesnej ciąży. Ciążowa choroba trofoblastyczna.	2,0	F.W3, F.W 9
TK08	Ciąża wielopłodowa.	2,5	F.W3, F.W 9
TK09	Kardiotokografia.	2,5	F.W3, F.W 9
TK10	Poród przedwczesny.	2,0	F.W3, F.W 9
TK11	Zaburzenia hemostazy w ciąży. Niedokrwistości w ciąży.	2,5	F.W3, F.W 9
TK12	Krwawienia drugiej połowy ciąży. Krwotok poporodowy.	2,5	F.W3, F.W 9
TK13	Choroby ciężarnej wklajające przebieg ciąży.	2,5	F.W3, F.W 9
TK14	Zaburzenia endokrynologiczne w ciąży.	2,5	F.W3, F.W 9
Ćwiczenia		56h	
TK01	Badanie podmiotowe i przedmiotowe kobiety w zakresie fizjologii i patologii narządu rodowego. Badanie i odrębności badania kobiety ciężarnej – cz. 1	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1-4, K.8, K.9, K.11
TK02	Badanie podmiotowe i przedmiotowe kobiety w zakresie fizjologii i patologii narządu rodowego. Badanie i odrębności badania kobiety ciężarnej – cz. 2	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1-4, K.8, K.9, K.11
TK03	Objawy zagrożenia płodu, porodu przedwczesnego i porodu w terminie. Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji: - KTG – objawów zagrożenia płodu. - USG badania kobiety ciężarnej we wczesnej ciąży I, II i III trymestrze.	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK04	Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji: - KTG – objawów zagrożenia płodu. - USG badania kobiety ciężarnej we wczesnej ciąży I, II i III trymestrze. - badań prenatalnych, objawów zagrożenia płodu oraz najczęściej występujących nieprawidłowości okresu ciąży: - małowodzia, wielowodzia, - zaburzeń przepływu krwi przez pępowinę, przewód żylny i tętnicę środkową mózgu. - ocena szybkości przepływu krwi w tętnicy środkowej mózgu w konflikcie serologicznym	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK05	Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji: - KTG – objawów zagrożenia płodu. - USG badania kobiety ciężarnej we wczesnej ciąży I, II i III trymestrze. - badań prenatalnych, objawów zagrożenia płodu oraz najczęściej występujących nieprawidłowości okresu ciąży: - małowodzia, wielowodzia, - zaburzeń przepływu krwi przez pępowinę, przewód żylny i tętnicę środkową mózgu. - ocena szybkości przepływu krwi w tętnicy środkowej mózgu w konflikcie serologicznym	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11
TK06	Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji: - oceny zmian poporodowych narządu rodowego - laktacji i karmienia piersią.	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16;

			F.U17, K.1-4, K.8, K.9, K.11
TK07	Badanie podmiotowe i przedmiotowe kobiety w zakresie fizjologii i patologii narządu rodowego. Badanie i odrębności badania kobiety ciężarnej. Objawy zagrożenia płodu, porodu przedwczesnego i porodu w terminie.	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1-4, K.8, K.9, K.11
TK08	Ćwiczenia praktyczne w zakresie oceny i interpretacji: - KTG – objawów zagrożenia płodu. - USG badania kobiety ciężarnej we wczesnej ciąży I, II i III trymestrze. - badań prenatalnych, - małowodzia, wielowodzia, zaburzeń przepływu krwi przez pępowinę, przewód żylny i tętnicę środkową mózgu. - ocena szybkości przepływu krwi w tętnicy środkowej mózgu w konflikcie serologicznym	7	F.U1; F.U2; F.U3; F.U4; F.U6; F.U9; F.U12; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16; F.U17, K.1, K.2, K.3, K.4, K.8, K.9, K.11

Symulacja

5h

TK01	Ćwiczenia praktyczne na fantomach wysokiej wierności w zakresie: - porodu fizjologicznego - porodu w położeniu podłużnym miednicowym - sytuacji nagłych: krwotoku poporodowego, przedwczesnego oddzielenia łożyska, zrzucawki	5	F.U4; F.U6; F.U9; F.U13; F.U14; F.U15; F.U16, K.9

Zalecana literatura:

Szczegółowy wykaz piśmiennictwa do poszczególnych seminariów w załączniku nr 1.

Nakład pracy studenta

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.) w ocenie nauczyciela	Obciążenie studenta [h]
Godziny kontaktowe z nauczycielem	Ginekologia - 95 Położnictwo - 110
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	13
Czytanie wskazanej literatury	10
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	2
Przygotowanie do egzaminu	50
Inne	
Summaryczne obciążenie pracy studenta	280
Punkty ECTS	ginekologia 4 ECTS, położnictwo 5 ECTS

Uwagi

EU – egzamin ustny,
ET – egzamin testowy,
EPR – egzamin praktyczny,
K – kolokwium,
S – sprawdzenie umiejętności praktycznych
O – ocena aktywności i postawy studenta ,
SP – studium przypadku, PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

ZAŁĄCZNIK DO SYLABUSA ZAJĘĆ Z GINEKOLOGII I POŁOŻNICTWA

Piśmiennictwo do seminariów z położnictwa:

Fizjologia ciąży.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 pod redakcją G. Bręborowicza 2020 str: 1- 80.
2. Sytuacje kliniczne w położnictwie pod redakcją G.H. Bręborowicza. PZWL, Warszawa 2016 str: 485-492;498-500.
3. Położnictwo (4 tomy). Praca zbiorowa pod redakcją Grzegorza Bręborowicza str: 23-34;47-63; 87-91; 153-165. (Tom1)
4. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego i Polskiego Towarzystwa ginekologów i Położników - ptgin.pl: Rekomendacje PTGIP oraz PTMS dotyczące aktywności fizycznej w ciąży i po porodzie; Rekomendacje PTGIP dotyczące suplementacji u kobiet ciężarnych.
5. Rozporządzenie Ministerstwa Zdrowia w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej. Pkt II -Zakres świadczeń profilaktycznych i działań w zakresie promocji zdrowia oraz badań diagnostycznych wykonywanych u kobiet w okresie ciąży, wraz z okresami ich przeprowadzania.

Fizjologia i patologia porodu. Leki a ciąża.

1. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2021; rozdział: Połóg.
2. Położnictwo wg zasad EBM pod red. V. Berghelli, red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Opieka poporodowa.
3. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2016, tom 2; rozdział 16: Powikłania w okresie porodu.
4. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2016, tom 2; rozdział 17: Zasady farmakoterapii u kobiet w ciąży.

Poród fizjologiczny.

1. Położnictwo i ginekologia – repetytorium. Bręborowicz A, Banaszewska B, Bręborowicz G.H. PZWL Warszawa 2024.
2. Położnictwo praktyczne i operacje położnicze. Dudenhausen J.W, Obladen M, Psychrembel W. PZWL 2013, dodruk 2021.

Poród patologiczny.

1. Położnictwo Tom 3. Operacje w położnictwie. Bręborowicz G.H, Poręba R. PZWL Warszawa 2020.
2. Operacje w położnictwie i perinatologii. Martius G. PZWL 1995.

Nadciśnienie tętnicze u ciężarnych. FGR.

1. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników w zakresie diagnostyki i postępowania w ciążach powikłanych ograniczeniem wzrastania płodu.
2. Postępowanie w nadciśnieniu tętniczym u kobiet w ciąży. Zapobieganie, diagnostyka, leczenie i odległe rokowanie. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego, Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników.
3. Perinatologia wg zasad EBM red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Stany nadciśnieniowe.
4. Perinatologia wg zasad EBM red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Ograniczenie wzrastania płodu.
5. The 2021 International Society for the Study of Hypertension in Pregnancy classification, diagnosis & management recommendations for international practice.
6. ISUOG Practice Guidelines: diagnosis and management of small-for-gestational-age fetus and fetal growth restriction.

Metody diagnostyczne w położnictwie i perinatologii. Diagnostyka i terapia płodu. Diagnostyka genetyczna w ciąży. Zagadnienia etyczne i prawne w położnictwie.

1. Rekomendacje Sekcji Ultrasonografii Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników w zakresie przesiewowej diagnostyki ultrasonograficznej w ciąży o przebiegu prawidłowym — 2020 rok.
2. Fizjologiczna interpretacja KTG w teorii i przykładach, Katarzyna Kosińska-Kaczyńska, Robert Brawura-Biskupski-Samaha.
3. Perinatologia wg zasad EBM red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Monitorowanie płodu.
4. tabela nr II z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej.

KTG – fizjologiczna interpretacja.

1. Kosińska-Kaczyńska K., Brawura-Biskupski-Samaha R. (2024) Fizjologiczna interpretacja KTG w teorii i przykładach, Wydawca Medical Tribune Polska.
2. Chandrachar E. (2019) Handbook of CTG Interpretation From Patterns to Physiology, Wydawnictwo Cambridge University Press.
3. Bomba-Opoń D., Bręborowicz G., Cnota W., Fuch T., Huras H., Kalinka J., Kwiatkowski S., Mierzyński R., Oszukowski P., Seremak-Mrozikiewicz A., Sieroszewski P., Torbe A., Zimmer M., Wieloś M. (2023) Projekt Rekomendacji Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczących śródpłodowego monitorowania stanu płodu.

Krwawienia II połowy ciąży. Krwotok poporodowy.

1. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników. Postępowania w przypadku wystąpienia krwotoków okołoporodowych. Ginekologia i Perinatologia Praktyczna, 2022, tom 7, nr 1 (34-45).
2. Położnictwo wg zasad EBM pod red. V. Berghelli, red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Krwotok poporodowy, zatrzymanie łożyska i wycisowanie macicy.
3. Położnictwo wg zasad EBM pod red. V. Berghelli, red. wyd. pol. M. Wielgoś; rozdział: Przedwczesne oddzielenie się łożyska.
4. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2021; rozdział: Krwawienia w okresie ciąży.
5. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2021; rozdział: Krwotoki poporodowe.
6. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2016, tom 2; rozdział 4: Krwotoki położnicze.
7. Położnictwo pod red. G. Bręborowicza, PZWL, Warszawa 2015 (dodruk), tom 3; rozdział: Operacje brzuszne w hamowaniu krwotoków poporodowych.

Zaburzenia hemostazy w ciąży. Niedokrwistości u ciężarnych.

1. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące diagnostyki leczenia niedoboru żelaza oraz niedokrwistości z niedoboru żelaza. – ptgin.pl
2. Położnictwo i ginekologia Tom 1 pod redakcją G Bręborowicza 2020 str: 304-313.
3. Sytuacje kliniczne w położnictwie pod redakcją GH Bręborowicza. PZWL, Warszawa 2016 str: 153-160;166-170; 170-173.
4. Położnictwo wg zasad EBM. Wydanie II+ Perinatologia wg zasad EBM str: 191-198, 201-209.

Ciąża wielopłodowa.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 Wydanie: wyd. 1, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Ciąży wielopłodowa Druk: 2022 Redakcja naukowa: Grzegorz H. Bręborowicz, Witold Malinowski Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
3. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące cięcia cesarskiego.

Powikłania wczesnej ciąży. Ciężowa choroba trofoblastyczna.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 Wydanie: wyd. 1, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Postępowanie w powikłaniach wczesnej ciąży Autor: red. Bourne Tom, Condous George Wydanie: 1 Rok wyd: 2007.
3. Ultrasonografia wczesnej ciąży. Praktyczny przewodnik Autorzy: Emma Kirk; red. wyd. pol. Dariusz Borowski Wydawca: Medisfera.

Poród przedwczesny.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 Wydanie: wyd. 1, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące rozpoznawania i postępowania w ciążach powikłanych przedwczesnym odpływaniem płynu owodniowego. Ginekologia i Perinatologia Praktyczna 2023 tom 8, nr 3–4, strony 191–198.
3. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące postępowania w wypadku stwierdzenia w trakcie ciąży krótkiej szyjki macicy i niewydolności cieśniowo-szyjkowej. Ginekologia i Perinatologia Praktyczna 2024 tom 9, nr 1, strony 13–25.

Zaburzenia endokrynologiczne w ciąży.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 Wydanie: wyd. 1, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Standardy Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników postępowania u kobiet z cukrzycą Położnictwo i ginekologia Tom 1 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz, Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
3. Standardy Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników postępowania u kobiet z cukrzycą. Ginekologia i Perinatologia Praktyczna 2017 tom 2, nr 5, strony 215–229.
4. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników — opieka położnicza nad kobietą chorującą na otyłość. Ginekologia i Perinatologia Praktyczna 2023.
5. Choroby tarczycy w ciąży: zalecenia postępowania Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego. Endokrynologia Polska Volume/Tom 72; Number/Numer 5/2021.

Choroby ciężarnej wnikające przebieg ciąży.

1. Położnictwo i ginekologia Tom 1 Wydanie: wyd. 1, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Ciąża a choroby przewlekłe. Marzena Olesińska Justyna Teliga-Czajkowska Wydawca: PZWL 2023 ISBN: 9788301231248.

Piśmiennictwo do seminariów z ginekologii:

Wprowadzenie do ginekologii. Okres przedmenopauzalny i pomenopauzalny.

Cykl płciowy i zaburzenia cyklu miesięczkowego.

1. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. ISBN: 9788320060638 · Ultrasonografia w ginekologii i położnictwie. Marek Pietryga. Wydawca: Exemplum.
3. Ginekologia - od teorii do praktyki. A. Brodowska. Wydawca: Pomorski Uniwersytet Medyczny.
4. Netter Atlas anatomii człowieka (polskie mianownictwo anatomiczne). Frank H. Netter. red. wyd. pol. Janusz Moryś. Wydawca: Edra Urban & Partner
5. Endokrynologia ginekologiczna. Piotr Skałba. Wydawca: PZWL

Pokwitanie, zaburzenia rozwoju płciowego. Wady rozwojowe narządów płciowych żeńskich. Zaburzenia różnicowania płci.

1. Zarys endokrynologii klinicznej pod redakcją M. Pawlikowskiego: rozdział interseksualizm i dysgeneza gonad.
2. Zaburzenia hormonalne u dzieci i młodzieży po red.T. Romera.
3. Położnictwo i ginekologia repetytorium pod red. G.Bręborowicza: rozdział zaburzenia rozwoju płciowego i zaburzenia różnicowania płci.
4. Endokrynologia ginekologiczna P. Skałba, rozdział zaburzenia różnicowania płci.

Planowanie rodziny i antykoncepcja.

1. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. World Health Organization. Selected Practice Recommendations for Contraceptive Use. 3rd ed. Geneva: World Health Organization; 2016. 112 s. ISBN 978-924-156540-0.
3. World Health Organization. Mechanisms of action and effectiveness of contraceptive methods. Geneva: World Health Organization; 2023. 20.
4. Karowicz-Bilińska A, Nowak-Markwitz E, Oszukowski P, Opala T, Spaczyński M, Wielgoś M, zespół ekspertów PTG. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące wskazań i bezpieczeństwa stosowania antykoncepcji hormonalnej oraz wewnątrzmacicznej. Ginekol Pol. 2014;85(3):234–239.
5. Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące stosowania antykoncepcji awaryjnej zawierającej lewonorgestrel lub octan uliprystalu. Opublikowano 25 marca 2024; Warszawa: PTGiP; 2024.
6. Brodowska A, red. Ginekologia od teorii do praktyki. Szczecin: Wydawnictwo Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie; 2014. s. 58–77. 7.
7. Zespół Ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników. Przechodząca antykoncepcja hormonalna. Stanowisko Zespołu Ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników. [Warszawa]; 2009

Zaburzenia płodności.

1. Wytyczne European Society of Human Reproduction and Embryology:
  - a. International evidence-based guideline for the assessment and management of polycystic ovary syndrome (PCOS) 2018; 2023
  - b. Guideline on premature ovarian insufficiency 2024
2. Linda D. Bradley, Tommaso Falcone. Hysteroscopy: Office Evaluation and Management of the Uterine Cavity; rozdział: Zrosty wewnątrzmaciczne – podział wg ASRM
3. Speroff L., Fritz M. „Kliniczna Endokrynologia Ginekologiczna i Niepłodność”
4. Diagnostyka i leczenie niepłodności — rekomendacje PTMRiE oraz PTGP 2018
5. Wartości referencyjne parametrów nasienia według WHO 2021- WHO laboratory manual for the examination and processing of human semen Sixth edition 2021
6. Wojciech Zgliczyński. Wielka interna - endokrynologia - część 1-2. Wydawca: Medical Tribune Polska 2020
7. USTAWA o leczeniu niepłodności z dnia 25 czerwca 2015 r.

Endometrioza. Zespół bólowy miednicy mniejszej.

1. Becker CM, Bokor A, Heikinheimo O, Horne A, Jansen F, Kiesel L, King K, N; ESHKvaskoff M, Nap A, Petersen K, Saridogan E, Tomassetti C, van Hanegem N, Vulliamoz N, Vermeulen RE Endometriosis Guideline Group. ESHRE guideline: endometriosis. Hum Reprod Open. 2022 Feb 26;2022(2):hoac009. doi: 10.1093/hropen/hoac009. PMID: 35350465; PMCID: PMC8951218
2. Małgorzata Kędzia, Paweł Basta, Krzysztof Czajkowski, Marek Gogacz, Robert Spaczyński, Beata Mroczkowska, Rafał Stojko, Tomasz Szaflik, Maria Szubert, Krzysztof Szyłło, Mikołaj Zaborowski, Piotr Sieroszewski Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników dotyczące postępowania u kobiet z endometriozą.
3. Chopra Simma, Mariusz Zimmer; Endometrisa, Wrocław : **Edra Urban & Partner**, copyright 2021. - XI, [1], 212 stron.

4. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
5. Keckstein, J.; Saridogan, E.; Ulrich, U.A.; Sillem, M.; Oppelt, P.; Schweppe, K.W.; Krentel, H.; Janschek, E.; Exacoustos, C.; Malzoni, M.; et al. The #Enzian classification: A comprehensive non-invasive and surgical description system for endometriosis. Acta Obstet. Gynecol. Scand. 2021, 100, 1165–11

Zaburzenia statyki narządu rodniego. Nietrzymanie moczu.

1. Uroinekologia praktyczna . Pod red .Tomasz Rechberger. 2007
2. Nietrzymanie moczu i zaburzenia statyki dna miednicy u kobiet. Tomasz Rechberger 2009
3. Nietrzymanie moczu u kobiet. Tomasz Rechberger. Jerzy A. Jakowicki. 2005
4. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
5. Postępy w uroinekologii pod redakcją Tomasza Rechbergera i Włodzimierza Baranowskiego.Lublin 2010
6. Zaburzenia statyki narządów miednicy kobiet podstawy diagnostyki i leczenia . Red. naukowa prof. Dr hab. N. med. Ewa Barcz 2020/2(7)
7. Uroinekologia . Red.naukowa Włodzimierz Baranowski. Artur Rogowski
8. Uroinekologia zabiegowa w świetle Teorii Integralnej. Klaus Goeschen, Peter Papa Petros. Lublin 2009
9. Female Pelvic Medicine and reconstructive Surgery. Rebecca G. Rogers 2013
10. Postępy w uroinekologii pod redakcją Tomasza Rechbergera i Włodzimierza Baranowskiego. Lublin 2010
11. Zaburzenia statyki narządów miednicy kobiet. Podstawy diagnostyki i leczenia . Red. Naukowa Prof. Dr hab. N. med. Ewa Barcz 2020
12. Uroinekologia zabiegowa w świetle Teorii Integralnej. Klaus Goeschen. Peter Papa Petros Lublin 2009
13. Female Pelvic Medicine and Reconstructive Surgery Rebecca g. Rogers 2013
14. Urogynecology and Reconstructive Pelvic Surgery.Marc Walters. Mickey M. Karram
15. Urogynecology and Reconstructive Pelvic Surgery. Marc Walters, Mickey M. Karram

Zakażenia narządów płciowych.

1. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego 2006-2011; 2013; 2020
3. Ginekologia od teorii do praktyki; pod redakcją Agnieszki Brodowskiej

Nowotwory sromu i pochwy.

1. Zarys Ginekologii Onkologicznej pod red. Janiny Markowskiej i Radosława Mądrego. Termedia sp. z o.o. ISBN: 978-83-7988-383-7 · Położnictwo i ginekologia tom 1-2 Autorzy: Grzegorz Bręborowicz Wydawca: PZWL.

Zmiany przednowotworowe i nowotwory szyjki macicy.

1. Położnictwo i ginekologia. Tom 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. Krajowy Rejestr Nowotworów (<https://onkologia.org.pl/pl>)
<https://www.gov.pl/web/zdrowie/hpv>.

Zmiany przednowotworowe i nowotwory złośliwe trzonu macicy.

3. Ginekologia od teorii do praktyki pod red A. Brodowskiej, rozdział: Nowotwory złośliwe trzonu macicy.
4. Zalecenia Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej dotyczące diagnostyki i leczenia raka endometrium (2023).

5. J.Clin.Med.2023, 12, 1480. <https://doi.org/10.3390/jcm/12041480>.
6. FIGO staging of endometrial cancer: 2023 <https://doi.org/10.1002/ijgo.14923>

Nowotwory jajnika.

1. Ginekologia od teorii do praktyki pod red A. Brodowskiej, rozdział Rak jajnika.
2. ESGO ESMO ESP consensus conference recommendations on ovarian cancer: pathology and molecular biology and early, advanced and recurrent disease.
<https://doi.org/10.1016/j.annonc.2023.11.015>.
3. British Gynaecological Cancer Society (BGCS) ovarian, tubal and primary peritoneal cancer guidelines: Recommendations for practice update 2024
<https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2024.06.025>
4. Newly diagnosed and relapsed epithelial ovarian cancer: ESMO Clinical Practice Guideline for diagnosis, treatment and follow-up. <https://doi.org/10.1016/j.annonc.2023.07.011>

Piśmiennictwo zalecanie przez CEM

1. Położnictwo i ginekologia. Tom 1 i 2 Wydanie: wyd. 3, 2021 Autor: Grzegorz H. Bręborowicz Wydawca: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
2. T.Fehm, W.Janni, E. Stickeler, C.B.Templer (red.): Ginekologia. Diagnostyka różnicowa i terapia, Wrocław 2021, Edra Urban&Partner
3. Michał Troszyński: "Położnictwo ćwiczenia" Podręcznik dla studentów medycyny, PZWL, Warszawa 2016.
4. Przemysław Oszukowski (red.): Podręcznik do ginekologii, Wydawnictwo Mimesis, Gdańsk 2024.
5. Przemysław Oszukowski (red.): Podręcznik do położnictwa, Wydawnictwo Mimesis, Gdańsk 2024.